Hukuk Bölümü 2007/452 E., 2008/94 K.

"İçtihat Metni"

Davacılar vekili, müvekkillerinden Ulusoy Tekstil San. Tic. Ltd. Şti.nin; fabrikasında, iplik büküm ve boyama işi ile iştigal ettiğini, üretilen ipliklerin bir kısmının yurtiçine, bir kısmının ihraç kaydıyla yurt içine satıldığını; bir kısmının ise yurt dışına ihraç edildiğini; naylon veya diğer poliamidlerden üretilen bu ipliklerin ihracatının diğer müvekkili Samteks Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti tarafından yapıldığını; yani Ulusoy Tekstil San. Tic. Ltd. Şti imalatçı, Samteks Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti ise ihracatçı olduğunu ifade ederek; Başkanlık Gümrük Müsteşarlığı İstanbul Gümrük ve Muhafaza Başmüdürlüğü tarafından 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunun 3/ı-1 maddesine aykırı davranıldığı iddia edilerek aynı yasanın 4. maddesinin (ı) bendi uyarınca; 2005/97 sayılı Gümrük Komisyon Kararı ile Ulusoy Tekstil San. Tic. Ltd. Şti.ne kesilen 34.968,00 YTL ve 2005/96 sayılı Gümrük Komisyon Kararı ile Samteks Tekstil San. Tic. Ltd. Şti.ne 3.496,00 YTL kesilen idari para cezalarının iptali ve 5326 sayılı Yasanın 17/6'ya göre yatırılan peşin ödemenin iadesi istemiyle 10.2.2006 tarihinde adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

KÜÇÜKÇEKMECE 2. SULH CEZA MAHKEMESİ; 21.12.2006 gün ve 2006/341 MÜT. sayı ile, Davacı vekilinin itiraz dilekçesinde, Başbakanlık Gümrük Müsteşarılığı İstanbul Gümrük Muhafaza Başmüdürlüğünün 6.1.2006 tarih ve 2005/96, 2005/97 sayılı kararının iptalini istediği; 5560 Sayılı yasanın 31. maddesi ile değişik 5326 sayılı Kabahatler Kanunun 3. maddesinde "Bu kanunun; a)İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde, b)Diğer genel hükümleri idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında uygulanır." denildiği ve Anayasa Mahkemesinin bu konuya ilişkin son iptal kararı da gözetilerek Mahkemelerinin görevli olmadığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, itiraz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, aynı istemle 31.1.2007 tarihinde idari yargı yerinde dava açmıştır.

İSTANBUL 3. İDARE MAHKEMESİ;30.4.2007 gün ve E:2007/288, K:2007/1197 sayı ile, 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun, Kaçakçılık Fiilleri başlığını taşıyan 3-ı/1. maddesinde "İhraç eşyasının yapılan beyan ve eki belgelere göre miktarı veya cinsinde yüzde ondan fazla farklılık çıkması." fiilini işlemenin kaçakçılık olduğunun belirtildiği; Genel Ceza Hükümleri başlığını taşıyan 4-ı/1 maddesinde ise; 3-ı/1. maddesinde belirtilen fiillerin işlenmesi halinde miktarı veya cinsi farklı çıkan eşyanın beyan edilen FOB kıymetinin üçte biri oranında para cezası verilir, hükümlerinin yer aldığı; aynı Kanunun Yetkili Merciler ve Temyiz başlığını taşıyan 26. maddesinin; " Bu Kanunun 3 üncü maddesinin (ı) bendinin (1) numaralı alt bendi, 13 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkrası ile 14 üncü maddesinde yazılı fiillere gümrük komisyonlarınca, ağır hapis cezası gerektiren suçlara ağır ceza mahkemesince ve bunlar dışında kalan suçlara da asliye ceza mahkemesince bakılır.

Bu Kanunun kapsamına giren suçların yargılamasının yapılacağı yerdeki mahkemelerin birden çok dairelere ayrılmış olması halinde bu davalara, o mahkemenin bir numaralı olanında bakılır.

Bu davaların özelliği de dikkate alınarak iş sayısının o mahkemenin bakabileceği azami miktarı aşması halinde bu miktarı aşan davalara aynı derecedeki sıra sayısı takip eden mahkemede bakılır.

Bu Kanuna göre verilen mahkeme kararlarının Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümleri uyarınca temyiz edilmesi halinde, temyiz incelemesi diğer işlere göre öncelikle ve ivedilikle yapılır." hükmünü taşıdığı; aynı Kanunun 27/2. maddesinde "Gümrük komisyonlarınca verilen kararlara tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde sulh ceza mahkemelerine itiraz olunabilir." hükmünün yer aldığı; dava dosyasının incelenmesinden; davacı şirketin, 4926 Sayılı Kaçakçılık Kanunu uyarınca kesilen Para cezasına ilişkin İstanbul Gümrük ve Muhafaza Başmüdürlüğü nezdinde oluşturulan Gümrük Komisyonu işleminin iptali istemiyle açıldığının anlaşıldığı; yukarıda açıklanan mevzuat gereği Gümrük komisyonlarınca verilen kararlara tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde sulh ceza mahkemelerine itiraz olunabileceğinin belirtildiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Üyeler: Mahmut BİLGEN, Erdoğan BUYURGAN, Habibe ÜNAL, O.Cem ERBÜK, Serdar AKSOY ve Coşkun GÜNGÖR'ün katılımlarıyla yapılan 7.4.2008 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME :Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkûmiyetine ya da beraatına hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum gözetildiğinde, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Yasanın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, adli yargı dosyasının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren Mahkemece; adli yargı kararının kesinleşme durumunu gösteren onaylı bir örneğinin Başkanlık yazısı üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın Çelik'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ahmet BEŞİNCİ ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra

GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, Başkanlık Gümrük Müsteşarlığı İstanbul Gümrük ve Muhafaza Başmüdürlüğü tarafından 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunun 3/ı-1 maddesine aykırı davranıldığı iddia edilerek aynı yasanın 4. maddesinin (ı) bendi uyarınca; Gümrük Komisyon Kararları ile davacı şirketler adına kesilen idari para cezalarının iptali ve yatırılan peşin ödemenin iadesi istemiyle açılmıştır.

10.7.2003 tarih ve 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun, "Kaçakçılık Fiilleri" başlığını taşıyan 3 üncü maddesinin (ı)

bendinin (1) numaralı alt bendinde "İhraç eşyasının yapılan beyan ve eki belgelere göre miktarı veya cinsinde yüzde ondan fazla farklılık çıkması." kaçakçılık fiillerinden birisi olarak sayılmış; "Genel Ceza Hükümleri" başlığını taşıyan 4 üncü maddesinin (ı) bendinin (1) numaralı alt bendinde; (Bu Kanunun) "3 üncü maddesinin (ı) bendinin;(…

…)1 - (1) numaralı alt bendinde belirtilen fiillerin işlenmesi halinde miktarı veya cinsi farklı çıkan eşyanın beyan edilen FOB kıymetinin üçte biri oranında para cezası verilir."denilmiş; maddenin ikinci ve üçüncü paragraflarında; "3 üncü maddenin (ı) bendinde sayılan suçların aracılı ihracat suretiyle işlenmesi halinde, bu fiillere ilişkin müeyyideler imalatçı veya tedarikçi ihracatçılar hakkında uygulanır. Ayrıca bu konudaki nezaret görevini yerine getirmeyen ihracatçılara asıl faile hükmolunacak cezanın yüzde onu oranında adli para cezası uygulanır.

Bu Kanunda öngörülen suçların işlendiği tarihte, suça konu eşyanın girişte gümrüklenmiş değeri, çıkışta FOB değeri pek fahişse fiile ilişkin olan ceza yarısına kadar artırılır, hafif ise yarısına, pek hafif ise üçte birine kadar indirilir. Eğer fail bu Kanunda yazılı suçlardan mükerrir ise cezası indirilmez.", Yasanın 5. maddesinin üçüncü paragrafında "Bu Kanunun suç saydığı fiillerin iki veya daha fazla kişi tarafından teşekkül oluşturmaksızın toplu olarak işlenmesi durumunda ilgili maddelerdeki cezalar yarısı kadar artırılarak uygulanır." denilmiştir.

Aynı Kanunun Yetkili Merciler ve Temyiz başlığını taşıyan 26. maddesinde; "Bu Kanunun 3 üncü maddesinin (ı) bendinin (1) numaralı alt bendi, 13 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkrası ile 14 üncü maddesinde yazılı fiillere gümrük komisyonlarınca, ağır hapis cezası gerektiren suçlara ağır ceza mahkemesince ve bunlar dışında kalan suçlara da asliye ceza mahkemesince bakılır.

Bu Kanunun kapsamına giren suçların yargılamasının yapılacağı yerdeki mahkemelerin birden çok dairelere ayrılmış olması halinde bu davalara, o mahkemenin bir numaralı olanında bakılır.

Bu davaların özelliği de dikkate alınarak iş sayısının o mahkemenin bakabileceği azami miktarı aşması halinde bu miktarı aşan davalara aynı derecedeki sıra sayısı takip eden mahkemede bakılır.

Bu Kanuna göre verilen mahkeme kararlarının Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümleri uyarınca temyiz edilmesi halinde, temyiz incelemesi diğer işlere göre öncelikle ve ivedilikle yapılır."; "Gümrük Komisyonları" başlığını taşıyan 27. maddesinde ise; "Gümrük komisyonları, ilgili gümrük başmüdürü veya yetkilendireceği yardımcısının başkanlığında, bir gümrük müdürü, bir gümrük görevlisi ile mahallin ticaret ve sanayi odasınca görevlendirilen iki temsilci olmak üzere beş kişiden; yolcularla ilgili gümrük komisyonları ise gümrük müdürü veya yetkilendireceği yardımcısının başkanlığında mahallin ticaret ve sanayi odası ile mülki amirin görevlendireceği birer temsilciden olmak üzere üç kişiden; oluşur ve oy çokluğu ile karar verir.

Gümrük komisyonlarınca verilen kararlara tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde sulh ceza mahkemelerine itiraz olunabilir.

Gümrük komisyonlarının kuruluş ve çalışma usul ve esasları Gümrük Müsteşarlığınca belirlenir." hükümlerine yer verilmiştir.

4926 sayılı Yasa'nın 27. maddesinde yer alan düzenleme karşısında, Gümrük komisyonlarınca verilen para cezalarına karşı yapılacak itirazların görüm ve çözümünde adli yargı yerlerinin görevli olacağı açık olmakla birlikte; 4926 sayılı Yasa, 31.3.2007 tarih ve 26479 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 21.3.2007 tarih ve 5607 sayılı Kanunun 25. maddesi ile yürürlükten kaldırılmış; yürürlüğe giren 5607 sayılı Yasanın "Yetkili Merciler" başlıklı 17. maddenin 1. fıkrasında, "Bu Kanun hükümlerine göre idarî para cezasına karar vermeye Cumhuriyet savcısı, 14 üncü madde hükümlerine göre mülkiyetin kamuya geçirilmesine ise Cumhuriyet savcısının talebi üzerine, sulh ceza mahkemesi yetkilidir. Bu kararlara karşı, 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümlerine göre kanun yoluna başvurulabilir." düzenlemesi yer almıştır.

1.6.2005 tarihinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun yürürlüğe girmesi üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nce, sözü edilen Kanunun diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımlar ile bunlara karşı yapılacak itirazlara ilişkin görev hükümleri üzerindeki etkisinin incelenmesi sonucunda: diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımın, dayanağı olan yasanın amacı dikkate alınarak; Kabahatler Kanunu'nun 1., 2., 16. ve 19. maddelerinde belirtilen koşulları taşıması, 27. maddenin (1) numaralı bendinde belirtilen idari yaptırımlardan olması halinde, idari para cezaları ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin olanlarına karşı 1.6.2005 tarihinden sonra yapılacak itirazlarda sulh ceza mahkemelerinin genel görevli kılındığına ve bu nedenle doğan görev uyuşmazlıklarında adli yargı yerinin görevli bulunduğuna karar verilmiştir.

Daha sonra, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Genel kanun niteliği" başlıklı 3. maddesi, Anayasa Mahkemesi'nin 1.3.2006 gün ve E:2005/108, K:2006/35 sayılı kararıyla iptal edilmiş ve gerekçeli kararı 22.7.2006 gün ve 26236 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve iptal hükmünün, kararın Resmi Gazetede yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiş; yasama organı tarafından iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılmaması sürecinde, anılan madde hükmünün yürürlükte bulunduğu düşüncesiyle, aynı doğrultuda karar verilmeye devam edilmiş; yasama organı tarafından, Anayasa Mahkemesi'nce verilen altı aylık süre içinde iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılması halinde ise, işaret edilen yargı yerinin yeni düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren görevli olacağı belirtilmiştir.

Son olarak, 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinde

" (1) Bu Kanunun;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır" denilmiştir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni

yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, idari para cezasına ilişkin görevli mahkemeyi belirleyen 5326 sayılı Yasadaki kuralı değiştiren yeni düzenlemenin 19.12.2006 tarihi itibariyle yürürlüğe girdiği; görev kuralının geçmişe etkili olacağı yolundaki genel hukuk ilkesinin bulunduğu açıktır.

Kaldı ki yürürlükten kaldırılan 4926 sayılı Yasa'nın 27.maddesinde, ilgililerin verilen cezaya sulh ceza mahkemesi nezdinde itiraz edebilecekleri açıkça belirtilmiş iken; daha sonra yürürlüğe giren 5607 sayılı Yasanın 17. maddesinde kararlara karşı, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümlerine göre kanun yoluna başvurulabileceği düzenlendiğinden, verilen idari para cezasına karşı yapılan itirazın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu kuşkusuzdur.

Açıklanan nedenlerle, Sulh Ceza Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ: Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Küçükçekmece 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nce verilen 21.12.2006 gün ve 2006/341 Müt. sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 7.4.2008 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.